

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. de leden van de Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Woerden

9 juli 2020

OnderwerpDebat over uitwerking
pensioenakkoord 14 juli
2020**Kenmerk**

U-PA-2020-030

Informatie bijw.reijn@anbo.nl

Geachte leden,

U komt op dinsdag 14 juli a.s. bijeen voor een debat over de uitwerking van het pensioenakkoord. Graag wil ANBO u met deze brief haar opvattingen over de uitwerking onder uw aandacht brengen.

Kort samengevat: ANBO is positief over het beoogde nieuwe pensioenstelsel met uitgebreide risicodeling, heeft vraagtekens bij de transitie en is zeer bezorgd over de overgangperiode. Gepensioneerden dreigen tot 35 procent van hun tweede-pijlerpensioen te verliezen. Wij werken dat hieronder verder uit.

Gepensioneerden zijn gemiddeld 75 jaar oud en proeven zo wel het zuur van het huidige stelsel maar niet het zoet van het nieuwe stelsel. Zij zijn dan immers in de tachtig, met nog maar enkele jaren levensverwachting.

ANBO wil dat er gedegen onderzoek naar het beleid voor de komende zes jaar wordt opgestart, met als doel de regels van het nieuwe stelsel te vertalen naar de huidige voorwaarden. Immers: als er in het nieuwe stelsel niet hoeft te worden gekort, dan is het onwenselijk, onevenwichtig en onredelijk om nu te korten op basis van regels die verdwijnen. ANBO wil als vertegenwoordiger van gepensioneerden nauw betrokken worden bij dat onderzoek.

Wij zien de introductie van het nieuwe pensioenstelsel als een drietrapsrakete. De derde trap is het nieuwe stelsel zelf, de tweede de transitie en de eerste de overgangperiode.

Algemeen

Op veel punten wordt de uitwerking van het akkoord op de tafels van sociale partners en pensioenfondsen gelegd. Dat geeft veel onduidelijkheid over de nadere invulling van het stelsel en de transitie. ANBO pleit voor meer centrale afspraken, die als een default kunnen gelden waar gemotiveerd van mag worden afgeweken. In termen van governance is de rolverdeling tussen sociale partners en pensioenfonds niet zuiver uitgewerkt. Verder is de positie van gepensioneerden, de eerste belanghebbenden, volstrekt onder de maat.

Daar waar het individuele bezwaarrecht tijdelijk wordt geschrapt, zouden juist de collectieve belangenbehartigers een zwaardere stem in het proces dienen te krijgen, bijvoorbeeld door hen een plaats in de mediation-commissie toe te wijzen.

Trap 3: het nieuwe stelsel

ANBO is positief over de inrichting van het nieuwe pensioenstelsel. Terecht is opgemerkt dat met de huidige rentetermijnstructuur, die bij grote fondsen rond de 0,3 procent ligt, geen kapitaalgedekt stelsel is in te richten. De overstap van de huidige rekenrente naar (ten minste) twee projectierendementen geeft beter inzicht in de ontwikkeling van het pensioen.

Goed is ook dat indexatie niet meer afhankelijk is van buffers. Op deze manier komt indexatie daadwerkelijk dichterbij.

Wij zijn het eens met de stuurgroep dat ouderen slechts beperkt bloot kunnen staan aan risico's. Met die algemene opvatting en onderzoek naar de risicohouding zal in het beleggingsbeleid rekening mee worden gehouden. Maar de uitwerking betekent ook dat inhaalindexatie en het ongedaan maken van kortingen in de voorliggende periode onmogelijk wordt. Wij komen bij de transitie en de overgangperiode terug op deze problematiek.

De solidariteitsreserve past in de visie van ANBO dat solidariteit essentieel is voor ons systeem om risico's te delen: langlevens, kortlevens, beleggingen. Wel zijn de regels rond vullen en uitdelen zo breed geformuleerd, dat het problematisch is een goed inzicht in de werking van de solidariteitsreserve te krijgen.

Trap 2: de transitie

De transitie is bepalend hoe deelnemers in het nieuwe stelsel van start gaan. In de uitwerking worden de VBA en de standaardmethode als manieren genoemd om de huidige uitkeringsrechten in vermogen aanspraken om te zetten. Deze algemene methoden zijn voorsnog onvoldoende helder om te beschouwen of die tot een evenwichtige omzetting leiden.

Hierbij wil ANBO nadrukkelijk onder de aandacht brengen dat er de afgelopen tien jaar een flinke overdracht van vermogen van oud naar jong is gegaan als gevolg van de dalende rente, die voor langere termijnen harder doortelt dan voor korte termijnen. Een transitie op het moment dat de rente op een all time low geschiedt, is zeer onevenwichtig.

Temeer nu in het nieuwe systeem de rekenrente als maatstaf voor de verplichtingen vervalt voor het projectierendement, is het redelijk om hier bij de toedeling van vermogens rekening te houden.

Een tweede aspect is de indexatieachterstand van circa 20 procent voor gepensioneerden (bij vier van de vijf grootste fondsen). In de uitwerking is met deze – voorwaardelijke – aanspraak geen rekening gehouden. Opgemerkt dient te worden, dat deze achterstand vooral geldt voor gepensioneerden en oudere actieve deelnemers. De achterstand voor andere actieve deelnemers is lager, waarbij ook moet worden bedacht dat zij de achterstand nog kunnen goedmaken.

Deze achterstand kan in de komende jaren nog verder oplopen (zie trap 1). Als bij de transitie geen oplossing wordt gevonden voor deze problematiek worden gepensioneerden in één keer definitief 20 tot 40 procent in inkomen achteruit gezet, die in het nieuwe stelsel niet kan worden goedge maakt (trap 3). Wij vragen ons af wie dit aan de 3,5 miljoen gepensioneerden gaat uitleggen.

Trap 1: de overgangperiode

Het enige concrete voorstel voor de overgangperiode is de toezegging van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid om pensioenfondsen te ontheffen van de verplichting om te korten in verband met de mVEV en de VEV op voorwaarde dat zij een dekkingsgraad boven de 90 procent hebben.

Dat zou voor vier van de vijf grootste pensioenfondsen op basis van de huidige stand kortingen van 3 tot 5 procent betekenen – voor vele tientallen andere pensioenfondsen geldt vermoedelijk niet anders.

Maar grotere problemen dreigen in 2021 als de voorstellen van de commissie parameters moeten worden geïmplementeerd.

Het gaat om de voorschriften met betrekking tot de ultimate forward rate en het gebruik van Ester (€str) in plaats van libor. De gevolgen van deze ingrepen bedragen tussen de 6 en 10 procent dekkingsgraad, afhankelijk van de groenheid van het fonds.

Heeft een fonds dus net 5 procent gekort over 2020, dan komt daar nog eens een korting van grofweg 8 procent overheen – op voorwaarde dat de 90 procentsgrens blijft bestaan. Anders wordt de korting nog veel hoger – tot 20 a 25 procent naar de mVEV.

Omdat een ongeluk nooit alleen komt, is het uitzicht op indexatie in de komende zes jaar binnen het huidige ftk ook nog eens nul. Met een verwachte inflatie van 1,5 tot 2 procent kost dat nog eens 7 tot 10 procent aan pensioenkoopkracht.

Opgeteld zal er bij ongewijzigd beleid een achterstand aan indexatie en kortingen ontstaan, die tot 50 procent kan oplopen, wat concreet betekent dat pensioenen 35 procent minder waard zijn geworden sinds de vorige crisis. Bovendien wordt dat verlies in de voorgestelde transitie definitief verklaard – althans voor de gepensioneerden die immers met een projectierendement van ca 1,5 procent gaan werken.

Dat acht ANBO volstrekt onaanvaardbaar. Een van de doelstelling van kabinet en sociale partners is het herstel van vertrouwen, maar dat vertrouwen wordt op weg naar een net nieuw stelsel juist verloren.

Kortom: ANBO wil dat er een goed onderzoek komt naar het beleid voor de komende jaren. Als doelen dienen te gelden dat er in de komende jaren verlaagd en verhoogd wordt als zou het nieuwe stelsel al van kracht zijn, en op welke wijze de achterstandsindexatie in de transitie wordt meegenomen.

Gaarne zijn wij bereid om nadere toelichting op deze brief te geven. U kunt daarvoor contact opnemen met onze beleidsadviseur pensioenen, Willem Reijn. Hij is bereikbaar onder nummer +31 6 50528098.

Wij wensen u een vruchtbare vergadering toe.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Liane den Haan', written over a horizontal line.

Liane den Haan
Directeur-bestuurder

Voor nadere informatie:
Willem Reijn
Senior beleidsadviseur pensioenen